

Waarom Piketty lezen?

Waarom Piketty lezen?

49 reflecties op 'Kapitaal in de 21e eeuw'

Robert Went (red.)

Ontwerp omslag: Studio Ron van Roon
Lay-out binnenwerk: Crius Group, Hulshout

Vertaling: Twan Zegers

ISBN 978 90 8964 840 2
e-ISBN 978 90 4852 692 5 (pdf)
e-ISBN 978 90 4852 693 2 (ePub)
NUR 784

© R. Went / Amsterdam University Press B.V., Amsterdam 2014

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ondanks gedane inspanningen is het de uitgever wellicht niet gelukt alle rechthebbenden te achterhalen. Wie denkt rechthebbende te zijn, kan zich wenden tot de uitgever.

Inhoud

Dankwoord	11
<i>Robert Went</i>	

Inleiding	13
Piketty maakt economie weer spannend en relevant	
<i>Robert Went</i>	

Ter introductie ...

1	Hoe spreek je dat eigenlijk uit, ‘Thomas Piketty’?	25
	<i>Kevin Roose</i>	
2	Piketty en de tijdgeest	26
	<i>Dani Rodrik</i>	
3	Het boek dat elke plutocraat zou moeten lezen	30
	De nieuwe pil van Thomas Piketty zou de rijken nog weleens van zichzelf kunnen redden	
	<i>Chrystia Freeland</i>	

Columns van Nederlandse journalisten en economen

4	Piketty en het sprookjesrendement	41
	<i>Sheila Sitalsing</i>	
5	Uitlezen tot de laatste zin	44
	<i>Hella Hueck</i>	
6	Piketty en belastingen op kapitaal	48
	<i>Bas Jacobs</i>	
7	Kopen, kopen, maar niet lezen	58
	<i>Martin Visser</i>	
8	Publieke schuld en privaat vermogen	62
	<i>Hans Stegeman</i>	
9	Het dilemma van Rastignac	68
	<i>Esther Bijlo</i>	

- 10 Kapitaal, meer kapitaal en nog meer kapitaal? 71
Bas ter Weel
- 11 Ook Piketty is een kind van zijn tijd 76
Maarten Schinkel

'Kapitaal in de 21e eeuw' in a nutshell

- 12 Piketty's verhaal over de ongelijkheid in zes grafieken 83
John Cassidy
- 13 Thomas Piketty 90
Alles wat je moet weten over zijn onverwachte bestseller
Paul Mason
- 14 Tien vragen voor Thomas Piketty, de econoom die de
achilleshiel van het kapitalisme heeft blootgelegd 96
Tim Fernholz
- 15 Het conservatieve pleidooi voor Piketty 106
Pascal-Emmanuel Gobry
- 16 De econoom als rockster 109
Thomas Piketty is niet alleen een briljante econoom, hij
is ook nog eens een rasverteller
Marc Tracy
- 17 Piketty versus Marx 116
De twee economen hebben veel gemeen, maar hun
verschillen doen er ook toe
Russell Jacoby

How to bluff your way in Piketty

- 18 Tien handige uitspraken om te bluffen over Piketty's
Capital in the Twenty-First Century 129
Freddy Gray
- 19 Uw eigen prikkelende Piketty-opiniestuk in tien
stappen 132
Carlos Lozada

- 20 Hoe je zonder zijn boek te lezen een marxistische kritiek op Thomas Piketty schrijft 137
Zachary Levenson
- 21 Wat te lezen, en waarom dat niet Piketty is 138
Austin Frakt

Drie Nobelprijswinnaars beschouwen Piketty

- 22 Waarom we een nieuwe *Gilded Age* doormaken 145
Paul Krugman
- 23 Ongelijkheid: waarom Thomas Piketty grotendeels gelijk heeft 161
Amartya Sen
- 24 Thomas Piketty heeft gelijk 163
Alles wat u moet weten over *Capital in the Twenty-First Century*
Robert M. Solow

Financial Times versus Piketty

- 25 Piketty – *Financial Times* 1 – 0. Volgende ronde! 181
Robert Went
- 26 Mijn kijk op de kritiek van de *Financial Times* op Piketty 183
Branko Milanovic
- 27 Wees sceptisch over Piketty, maar ook over de sceptici 187
Nate Silver
- 28 Piketty slaat terug 193
Brenda Cronin
- 29 Waarom de *Financial Times* er (faliekant) naast zat 195
Simon Wren-Lewis

Reacties uit Nederland

- 30 Economen 201
Arnon Grunberg

31	Het rendement en de groei van Thomas Piketty <i>NRC Redactioneel</i>	202
32	Hoe de rijken steeds rijker worden <i>Esther Bijlo</i>	205
33	Kamer nodigt Franse topeconoom Piketty uit <i>Wilco Dekker</i>	210
34	Piketty, de nuttige idioot <i>Ewald Engelen</i>	212
35	Piketty begrijpt het net niet Het perspectief van de belegger <i>Robin Fransman</i>	220

Fundamentele vragen

36	Het bestuderen van de rijken Thomas Piketty en zijn critici <i>Mike Konczal</i>	235
37	Wat Piketty weglaat <i>Robert Kuttner</i>	247
38	Het kapitaal verorbert de wereld <i>Suresh Naidu</i>	258
39	Kapitaalscheppers, Piketty en de groeitheorie <i>Joshua Gans</i>	270
40	Waar ik het eens ben met de kritiek van Debraj Ray op Piketty's <i>Capital in the Twenty-First Century</i> , en waar niet <i>Branko Milanovic</i>	279
41	Piketty-nijd Hoe links zich vergist over Piketty <i>Michael W. Clune</i>	285

Piketty's oplossingen ... en die van anderen

42	Red het kapitalisme van de kapitalisten door hun vermogen te belasten <i>Thomas Piketty</i>	293
----	---	-----

43	De Piketty-pessimist <i>Felix Salmon</i>	297
44	Economisch beleid na Piketty <i>Dean Baker</i>	302
45	Tien manieren om zonder Piketty's vermogensbelasting de ongelijkheid te bestrijden <i>Tim Fernholz</i>	306
46	Hoe zou een wereld met Piketty's vermogensbelasting eruitzien? <i>Danny Vinik</i>	312
47	Piketty Bij het handelsoverleg tussen de VS (TTIP) en de EU had de vennootschapsbelasting besproken moeten worden <i>Ciarán Hancock</i>	316

Piketty in ontwikkelingslanden

48	Wat betekent Piketty's <i>Capital</i> voor ontwikkelingslanden? <i>Gabriel Demombynes</i>	321
49	Het verhaal van een sleets kapitalisme <i>Ashoka Mody en Michael Walton</i>	327

Dankwoord

Robert Went

Dit boek is heel snel tot stand gekomen met de hulp en inzet van veel mensen die zorgden voor artikelen, suggesties, vertalingen en morele steun, en dankzij het enthousiasme en de professionaliteit van Amsterdam University Press (AUP).

Dank allereerst aan Marjolijn Voogel (uitgever), Jan-Peter Wissink (directeur) en Ebissé Rouw (marketing en publiciteit), die bij AUP op het idee kwamen mij uit te nodigen om eens langs te komen om te bespreken of we samen wellicht een mooi Piketty-boek zouden kunnen maken. Voorafgaand aan dat gesprek had ik besloten dat ik alleen tijd en energie wilde steken in een boek dat Piketty voor een breed publiek toegankelijk maakt. Ik verwachtte snel weer thuis te zijn, omdat ik dacht dat men daar bij een academische uitgeverij geen interesse in zou hebben, maar dat liep heel anders. Marjolijn en Jan-Peter waren direct enthousiast over mijn idee, en toen ik ruim twee uur later weer op mijn fiets stapte, hadden we besloten dat dit boek er zou komen. Nog diezelfde dag begonnen we met de uitvoering, en in de weken daarna heb ik veelvuldig contact gehad, altijd prettig en vaak met humor, vooral met Marjolijn, maar ook met Ebissé en Jan-Peter.

Veel dank ben ik verschuldigd aan de Nederlandse economen en journalisten die ik benaderde of ze wellicht een bijdrage aan het boek zouden willen leveren. Het is altijd lastig wie je gaat vragen of ze ergens aan mee willen werken, vooral als je er geen pot geld bij hebt, want het is niet leuk om afgewezen te worden, en er kunnen achteraf ook mensen beledigd zijn dat zij niet zijn gevraagd. Beide risico's heb ik toch maar genomen in het belang van de goede zaak. Van de mensen die op mijn verlanglijstje stonden voor een bijdrage aan dit boek, dat op een breed publiek gericht is, kon één persoon het helaas niet doen op de gevraagde termijn, maar Esther Bijlo, Hella Hueck, Bas Jacobs, Maarten

Schinkel, Sheila Sitalsing, Hans Stegeman, Martin Visser en Bas ter Weel reageerden onmiddellijk positief en enthousiast. Het inhoudelijk coördineren van deze stukken bleek vervolgens een fluitje van een cent: iedereen had een mooi eigen idee, en daar zat weinig risico van overlap in.

Dank ook aan de mensen die suggesties mailden voor artikelen die zij graag vertaald in het boek zouden willen zien, na enkele uitnodigingen – *crowdsourcing* Piketty – daarvoor op Twitter en in mijn wekelijkse Twitterblog bij One World. Ik denk dat zij vrijwel allemaal tevreden zullen zijn over de selectie van artikelen die zij in dit boek aantreffen.

Veel dank, tot slot ook, aan vriend(inn)en, collega's en familie, die regelmatig mijn voortgangsverhalen hebben aangehoord, of zelf informeerden hoe het ging met het boek over die Franse economie dat ik aan het maken was. Elsa is, zoals altijd, de grootste fan en enthousiasteling, ook bij dit project. Vroeger, toen ik nog bij de Algemene Rekenkamer werkte, vroeg ze nog wel eens of ik wat kon vertellen over een mijns inziens razend interessant onderzoek waar ik mee bezig was, want ze kon niet in slaap komen. Maar zover is het met Piketty nog niet gekomen. Nog niet.

Inleiding

Piketty maakt economie weer spannend en relevant

Robert Went

We lezen nog maar zelden een boek van kaft tot kaft. Ik althans betrap me er regelmatig op dat ik stukken oversla of diagonaal scan die weinig nieuws lijken te bevatten. Dat is zo'n gewoonte inmiddels, ontdekte ik in een gesprek met een collega-econoom, dat je bij het lezen van romans of thrillers diezelfde neiging moet onderdrukken. Als je zo leest, blijft soms meer en soms weinig of niks van een boek over om op te slaan in je geheugen, of om over na te denken.

Het bijna zevenhonderd pagina's dikke boek van Thomas Piketty is anders: dat heb ik van A tot Z gelezen, en ik ga het ook nog wel eens opnieuw lezen. De *Wall Street Journal* scheef dat uit de markeringen die lezers aanbrengen bij de tekst van de e-book-editie van Piketty's *Capital in the Twenty-First Century*, kan worden opgemaakt dat maar weinig lezers verder komen dan pagina 26. Maar ligt dat, als het waar is, aan het boek? Het is dik, erg dik, dat is waar. Maar anders dan *Het kapitaal* van Marx, dat veel mensen in de kast hebben staan zonder dat ze er doorheen kwamen, is dit een zeer leesbaar boek, ook voor niet-economen, met een overvloed aan gegevens, grafieken, verhalen, en minitheorieën. Je moet er even voor gaan zitten, en het had misschien achteraf gezien best wat korter gekund, zegt ook Piketty zelf. Maar wie de tijd neemt om zich mee te laten voeren in de data, analyses en anekdotes die *Capital* biedt, zal er door gegrepen worden.

Ongelijkheid

Ongelijkheid, Piketty's centrale thema, is natuurlijk geen onderwerp van vandaag of gisteren. Maar tot voor kort werd er

maar weinig serieuze aandacht aan besteed door economen. Die negerden lange tijd de verdeling van rijkdom, aldus Piketty, omdat ze de optimistische hypothese van de Russisch-Amerikaanse econoom Kuznets voor waar hielden, dat ongelijkheid in landen die zich ontwikkelen eerst zal toenemen en daarna weer zal afnemen: de beroemde Kuznets-curve. Daar kwam volgens hem dan het overdreven enthousiasme van economen bij voor simplistische mathematische modellen.

Datzelfde gebrek aan aandacht voor ongelijkheid zag je terug in beleidskringen en in internationale organisaties. Zo bracht ik enkele jaren geleden, tijdens het onderzoek voor het WRR-rapport *Minder pretentie, meer ambitie* (2010) over de toekomst van ontwikkelingshulp, met collega Peter van Lieshout een bezoek aan Branko Milanovic bij de Wereldbank. Hij was de deskundige daar over ongelijkheid, we hadden zijn werk goed gelezen en hadden daar een hoge pet van op. Onze expert bleek op een klein achteraf kamertje weggestopt te zijn, en vertelde dat hij binnen de bank een marginale positie bekleedde. Zijn homepage op de site van de Wereldbank was nauwelijks te vinden, er was weinig waardering voor zijn onderzoek. Ongelijkheid was binnen de bank, met een *understatement*, geen prioriteit.

Maar dat is snel veranderd. Als gevolg van de crisis en de in veel landen toegenomen inkomensverschillen – ongeveer driekwart van de wereldbevolking woont volgens de Verenigde Naties (VN) nu in een land waar dit het geval is –, is ongelijkheid een belangrijk thema geworden. De paus, de Amerikaanse president Obama, het Internationaal Monetair Fonds (IMF), de Wereldbank, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), het World Economic Forum (WEF) en anderen noemen het een of zelfs hét kernprobleem voor deze tijd. En Milanovic? Die is inmiddels weg bij de Wereldbank en een internationale autoriteit over ongelijkheid. Hij reist de hele wereld af om presentaties te geven en aan conferenties deel te nemen, en twitterde onder andere vanaf een conferentie over ongelijkheid in het Vaticaan. Het boek van Piketty heeft de op-

komende aandacht voor ongelijkheid een enorme *boost* gegeven: het is het juiste boek op het juiste moment.

Economie

Economen hebben te lang geprobeerd zichzelf te definiëren in termen van hun veronderstelde wetenschappelijke methoden, schrijft Thomas Piketty in zijn conclusie. Ik moet dan denken aan de in mei 2014 overleden econoom Gary Becker en aan *Freakonomics* (2005), vermoedelijk het bekendste boek van 'imperialistische' economen die een benadering van alles in de wereld denken te hebben en vervolgens toepassen op sumo-worstelaars, het kiezen van de naam voor een kind, etcetera. De Zuid-Koreaanse econoom Ha-Joon Chang betoogt mijns inziens overtuigend dat economen zich niet van andere mensen onderscheiden doordat ze een methode hebben waarmee ze de hele wereld kunnen analyseren en verklaren, maar door hun onderzoeksobject: de economie. Naar economische processen en ontwikkelingen kun je op verschillende manieren en met verschillende economische benaderingen kijken – Chang bespreekt negen economische scholen in zijn recentste boek *Economie: de gebruiksaanwijzing* (2014). Daarom is pluriformiteit binnen de economische wetenschap nodig, en zullen we om economische processen en ontwikkelingen te kunnen begrijpen gebruik moeten maken van het beste dat verschillende economische scholen en benaderingen te bieden hebben.

Piketty doet dit in zijn boek, ook al kun je – want dat hoort er dan ook bij – over de manier waarop en over zijn specifieke interpretaties natuurlijk discussiëren. Hij meent, zo schrijft hij in zijn boek, dat te veel energie van economen wordt verspild aan theoretische speculaties en exercities, zonder dat duidelijk is welke politieke en sociale problemen men daarmee op probeert te lossen. En hij hield het om die reden na een paar jaar economie doceren ook voor gezien bij het gerenommeerde Massachusetts Institute of Technology (MIT) in Boston. Piketty adviseert economen die nuttig willen zijn een pragmatische aanpak bij hun methodologische keuzes. Hij pleit er ook voor om daarbij